

WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCCENY Z JEZYKA POLSKIEGO – KLASA 7

KRYTERIA SZCZEGÓLNE

LEKTURA I INNE TEKSTY KULTURY, NAUKA O JEZYKU	WYMAGANIA			
	KONIECZNE (ocena: dopuszczający)	PODSTAWOWE (ocena: dostateczny)	ROZSZERZONE (ocena: dobry)	DOPELNIĄCE (ocena: bardzo dobry)
UCZEŃ:				
Anthony de Mello <i>Orzeł królewski</i>	<ul style="list-style-type: none"> • odtwarza fabułę utworu na poziomie dosłownym, • przedstawia się w kilku zdaniach 	<ul style="list-style-type: none"> • dostrzega przenośny charakter utworu, • przedstawia się w sytuacji oficjalnej i nieoficjalnej 	<ul style="list-style-type: none"> • formułuje wnioski wyjaśniające przenośne znaczenie tekstu, • przedstawia się w sytuacji oficjalnej i nieoficjalnej, stosując odpowiednie słownictwo 	<ul style="list-style-type: none"> • zestawia tekst z przypowieścią jako gatunkiem literackim, wskazuje w utworze cechy przypowieści, • redaguje krótki tekst, w którym dokonuje autoprezentacji
Jan Twardowski <i>Podziękowanie</i>	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje formy pozwalające rozpoznać nadawcę i adresata wypowiedzi, • wymienia elementy przyrody przywołane w utworze, • wskazuje metafory dotyczące człowieka, • krótko opisuje swoje otoczenie 	<ul style="list-style-type: none"> • nazywa i określa nadawcę i adresata wypowiedzi, • wskazuje cechy przedstawionych składników przyrody, nazywa opisujące je środki językowe, • próbuje przełożyć język metafor na znaczenia dosłowne, • opisuje swoje otoczenie, 	<ul style="list-style-type: none"> • określa relacje między nadawcą i adresatem, • analizuje budowę epitetów, wyjaśnia ich funkcję w tekście, • wyjaśnia znaczenia wynikające z metafor, • opisuje swoje otoczenie, stosuje funkcjonalnie odpowiednie środki językowe, • wskazuje w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje postawę nadawcy wobec świata, • uogólnia wnioski dotyczące sposobu obrazowania przyrody, określa cechy opisanego świata, • na podstawie metafor formułuje wnioski dotyczące natury człowieka, • opisuje swoje otoczenie,

		stara się rozbudować wypowiedź	cechy liryki	wykorzystując wnioski z analizy tekstu, <ul style="list-style-type: none"> • porównuje utwory liryczne i epickie
Józef Baran <i>Sztuka dom</i>	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje w tekście nazwy i określenia związane z teatrem, • dzieli tekst na części kompozycyjne, wyodrębnia sceny, • zbiera informacje na temat przeszłości swojej rodziny, • odtwarza zawartość treściową i kompozycję życzeń 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje podobieństwa między teatrem a życiem, • przedstawia zawartość tematyczną kolejnych scen, • porządkuje informacje na temat swojej rodziny, • według podanej zasady redaguje samodzielnie życzenia we wskazanej sytuacji 	<ul style="list-style-type: none"> • komentuje znaczenia tekstu wynikające z zestawienia życia z teatrem, • opisuje obrazy poetyckie związane z kolejnymi scenami, • porządkuje informacje na temat swojej rodziny według ustalonej przez siebie zasady, • redaguje życzenia we wskazanej sytuacji, stosuje odpowiednie formy grzecznościowe 	<ul style="list-style-type: none"> • prezentuje zwięzłą wypowiedź na temat motywu życia jako teatru, • wyjaśnia metaforyczne znaczenie tytułu, nazywa wartości związane z życiem przedstawionej rodziny, • przedstawia informacje o przeszłości i tradycji swojej rodziny w wybranej przez siebie formie, • samodzielnie redaguje życzenia z zachowaniem wszystkich cech językowych i kompozycyjnych tej formy wypowiedzi
Kolejna odsłona. Wymiana głosek w tematach fleksyjnych wyrazów	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje części mowy, • odmienia wskazane wyrazy przez osoby i przypadki, • poprawnie zapisuje wyrazy 	<ul style="list-style-type: none"> • dzieli części mowy na odmienne i nieodmienne, • wskazuje temat i końcówkę fleksyjną, • wykorzystuje wiedzę o tematach obocznych w sprawdzaniu pisowni wyrazów 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje kryteria podziałów części mowy, • zauważa oboczności w tematach, • stosuje zasady pisowni w wyrazach z tematami obocznymi 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie różnice między deklinacją a koniugacją, • wskazuje i wyjaśnia oboczności w tematach, • formułuje zasady pisowni wyrazów z głoskami wymiennymi

Jan Kochanowski – infografika	<ul style="list-style-type: none"> • wie, że J. Kochanowski to jeden z najwybitniejszych polskich poetów 	<ul style="list-style-type: none"> • wie, kiedy żył i tworzył J. Kochanowski, • potrafi podać kilka informacji biograficznych z życia poety 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi krótko wyjaśnić, dlaczego J. Kochanowski jest uznawany za jednego z najwybitniejszych poetów polskich 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie kontekstu historycznego i kulturowego (odrodzenie) w życiu i twórczości J. Kochanowskiego
Janina Porazińska <i>Kto mi dał skrzydła</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> • wyodrębnia z tekstu wydarzenia, • przy pomocy nauczyciela redaguje streszczenie, korzystając z podanego planu wydarzeń 	<ul style="list-style-type: none"> • układa chronologicznie wydarzenia z tekstu, • samodzielnie układa plan wydarzeń, na jego podstawie przy wsparciu nauczyciela redaguje streszczenie 	<ul style="list-style-type: none"> • wydobywa z tekstu informacje, na podstawie których można odtworzyć realia historyczne, • redaguje samodzielnie plan wydarzeń i streszczenie 	<ul style="list-style-type: none"> • na podstawie wprowadzenia i tekstu przedstawia J. Kochanowskiego jako twórcę, obywatela, gospodarza, • redaguje samodzielnie streszczenie, zachowuje wszystkie cechy tej formy wypowiedzi
Jan Kochanowski <i>Na dom w Czarnolesie</i>	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje formy pozwalające rozpoznać nadawcę i adresata utworu, • wskazuje wersy zawierające prośby nadawcy 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia nadawcę i adresata utworu, • odtwarza w języku sobie współczesnym treść próśb nadawcy 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje apostrofę jako środek poetycki wskazujący adresata, • korzysta z przypisów, • stara się przełożyć język utworu na wypowiedź współczesną 	<ul style="list-style-type: none"> • określa relacje między nadawcą i adresatem utworu, • na podstawie wypowiedzi nadawcy określa jego stosunek do życia i świata
Jan Kochanowski <i>Na lipę</i>	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie utworu własnymi słowami, • tworzy wypowiedź o charakterze zachęty, • formułuje zaproszenie 	<ul style="list-style-type: none"> • wyszukuje w tekście epitety i porównania, • tworzy tekst perswazyjny, • podaje zwroty dostosowane do adresata, • pisze zaproszenie 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia funkcję epitetów, porównań, metafor, • pisze slogan reklamowy, • zwrotom do adresata nadaje formy wołacza, • pisze zaproszenie 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje synestezję, • używa środków perswazyjnych w celu osiągnięcia założonego efektu, • formułuje zasady etykiety językowej, • wyjaśnia znaczenie pojęcia <i>motyw arkadyjski</i>

			w formie dostosowanej do adresata	
Wymówić głoskę, zapisać literę. Głoska i litera	<ul style="list-style-type: none"> • świadomie posługuje się terminami: <i>głoska, litera, sylaba</i>, • poprawnie dzieli proste wyrazy na głoski, litery, sylaby 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia różnice między samogłoską a spółgłoską, • poprawnie dzieli wyrazy na głoski, litery, sylaby 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje i poprawnie stosuje różne sposoby zapisywania głosek, • poprawnie dzieli wyrazy przy przenoszeniu 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje w wyrazach funkcję głoski <i>i</i>, poprawnie zapisuje te wyrazy, • dzieli trudne wyrazy na głoski, litery, sylaby; poprawnie zapisuje znaki diakrytyczne
Jan Kochanowski <i>Fraszki</i> (wybór); Jan Szaudynger <i>Fraszki</i> (wybór)	<ul style="list-style-type: none"> • określa temat kilku wybranych fraszek, • wskazuje grę słów jako źródło humoru, podaje przykład fraszki, • rozpoznaje fraszkę wśród innych tekstów literackich 	<ul style="list-style-type: none"> • określa temat wszystkich podanych fraszek, • wyjaśnia grę słów we wskazanych fraszkach, • wie, że fraszka to jeden z gatunków lirycznych 	<ul style="list-style-type: none"> • grupuje fraszki według wybranej przez siebie zasady, • wskazuje puentę jako źródło humoru we fraszce, podaje przykłady, • wyjaśnia, czym cechuje się fraszka jako gatunek literacki 	<ul style="list-style-type: none"> • ustala, co może być tematem fraszki jako gatunku literackiego, • wskazuje ironię jako źródło humoru we fraszce, • wyjaśnia znaczenie ironii we wskazanych przykładach, • próbuje samodzielnie zredagować fraszkę, zachowując reguły gatunku
Adam Mickiewicz <i>Pan Tadeusz (Inwokacja)</i>	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje adresatów wypowiedzi, • cytuje prośby nadawcy wypowiedzi, • wymienia elementy krajobrazu przedstawianego w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcia <i>apostrofa, inwokacja</i>, • dostrzega malarskość opisu krajobrazu, nazywa środki poetyckie służące do jego przedstawienia, 	<ul style="list-style-type: none"> • określa, kim może być osoba mówiąca, nazywa jej uczucia, • dostrzega nawiązanie do fraszki J. Kochanowskiego, wyjaśnia jego rolę w tekście, 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia stosunek osoby mówiącej do kraju dzieciństwa, rozpoznaje idealizację wspomnianego świata, • rozpoznaje motyw arkadyjski, wyjaśnia jego znaczenie w kreowaniu

				wspominanego przez poetę świata,
<p>Aby język giętki powiedział wszystko. Upodobnienia głoskowe; Na to trzeba położyć nacisk. Akcent i intonacja</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wie, że istnieją różnice między wymową a pisownią wyrazów, • poprawnie akcentuje wyrazy ze stałym akcentem, • stara się płynnie recytować utwór z zachowaniem zasad wymowy 	<ul style="list-style-type: none"> • zauważa upodobnienia fonetyczne, • poprawnie zapisuje wyrazy, w których występują różnice między wymową a pisownią, • poprawnie akcentuje większość wyrazów, • recytuje utwór, starając się różnicować środki wyrazu 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje podstawowe rodzaje upodobnień fonetycznych (<i>ubezdźwięcznienie, udźwięcznienie, uproszczenie grup spółgłoskowych, zanik dźwięczności na końcu wyrazu</i>), • poprawnie akcentuje wszystkie wyrazy, zna zasady dotyczące wyjątków od reguły polskiego akcentu, • w czasie recytacji poprawnie wymawia i akcentuje wyrazy, różnicuje tempo i zmienia intonację 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje i poprawnie nazywa zjawiska fonetyczne związane z różnicami między wymową a pisownią wyrazów, • poprawnie akcentuje wszystkie wyrazy, stosuje w wypowiedzi odpowiednią intonację zdaniową, • interpretuje głosowo recytowany utwór
<p>Adam Mickiewicz Pan Tadeusz</p>	<ul style="list-style-type: none"> • odtwarza najważniejsze wydarzenia, • rozpoznaje wydarzenia na grafikach, • przedstawia głównych bohaterów, • czyta ze zrozumieniem fragmenty tekstu, • odtwarza przebieg koncertu Jankiela, 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia wydarzenia, • charakteryzuje bohaterów, uzasadnia cechy przykładami, • czyta tekst ze zrozumieniem, • wskazuje środki poetyckie w koncercie Jankiela i opisach przyrody, 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia i nazywa wątki, • charakteryzuje bohaterów dynamicznych, • podaje argumenty w sprawie Jacka Soplicy, • odnajduje w tekście przykłady instrumentacji głoskowej i wskazuje jej funkcje, 	<ul style="list-style-type: none"> • dokonuje oceny działań bohaterów, • odtwarza układ wątków, • wyjaśnia, czym jest retrospekcja, • formułuje argumenty i kontrargumenty oraz wnioski w dyskusji, • wyodrębnia środki poetyckie (w tym

	<ul style="list-style-type: none"> wymienia zajęcia szlachty, wie, co to jest porównanie homeryckie, rozpoznaje najważniejsze cechy gatunku epepei, wskazuje narratora 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje zwyczaje szlachty, rozpoznaje porównanie homeryckie, potrafi je odszukać we fragmencie utworu, wie, czym jest epepeja narodowa, określa cechy narratora 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, czym się wyróżnia porównanie homeryckie, przygotowuje toast, wyjaśnia przynależność rodzajową i gatunkową utworu, wskazuje podstawowe fakty historyczne związane z utworem 	<p>peryfrazę, hiperbolę) i określa ich funkcje,</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, czym był zajazd szlachecki, opisuje obyczajowość szlachecką ukazaną w utworze, objaśnia kontekst historyczny i biograficzny utworu
Henryk Sienkiewicz <i>Latarnik</i>	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia bohatera utworu, przypomina, jak bohater wszedł w posiadanie książki; odtwarza zakończenie utworu, wie, że utwór jest nowelą, na podstawie wzoru układa krótki opis przeżyć wewnętrznych 	<ul style="list-style-type: none"> opowiada o najważniejszych wydarzeniach w życiu bohatera, nazywa i omawia przeżycia bohatera w czasie lektury <i>Pana Tadeusza</i>, wymienia elementy fabuły – charakterystyczne dla noweli, układa samodzielnie opis przeżyć wewnętrznych 	<ul style="list-style-type: none"> nazywa cechy charakteru i osobowości bohatera, zestawia je z wydarzeniami z jego życia, wyjaśnia, czym stał się <i>Pan Tadeusz</i> dla bohatera, wskazuje w tekście wydarzenia odpowiadające kolejnym elementom fabuły, podaje cechy noweli jako gatunku, układa opis przeżyć wewnętrznych, stara się stosować odpowiednie środki językowe 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia i charakteryzuje bohatera utworu, wyjaśnia, jak lektura <i>Pana Tadeusza</i> zmieniła życie bohatera, uzasadnia, dlaczego utwór jest nowelą; wskazuje w tekście retrospekcję, wyjaśnia jej znaczenie dla fabuły utworu, układa opis przeżyć wewnętrznych, stosuje funkcjonalnie odpowiednie środki językowe, kończy tekst puentą
<i>Świat się rusza</i> (fragment) – wywiad z Ryszardem Kapuścińskim;	<ul style="list-style-type: none"> formułuje ogólny temat obu tekstów, wie, jak graficznie zapisać wywiad, 	<ul style="list-style-type: none"> określa cel obu wywiadów, szereguje pytania do projektowanego wywiadu, 	<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia problemy poruszane w obu wywiadach, rozpoznaje sposoby 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje oba wywiady, biorąc pod uwagę ich tematykę, cel i poruszane problemy,

<p>„Wyjechani” to my (fragment) – wywiad z Katarzyną Kawecką</p>	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje podstawowe informacje w tekstach 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, czym jest emigracja, podaje jej przyczyny 	<p>nawiązania między pytaniem a odpowiedzią,</p> <ul style="list-style-type: none"> zabiera głos w dyskusji na temat emigracji 	<ul style="list-style-type: none"> przeprowadza i zapisuje krótki wywiad, formułuje argumenty i kontrargumenty w dyskusji na temat emigracji
<p>Anna Świderkówna <i>Prawie wszystko o Biblii</i> (fragment)</p>	<ul style="list-style-type: none"> poznaje podstawowe informacje na temat Biblii, wie, czym jest akapit, z pomocą nauczyciela dzieli tekst na akapity 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia pochodzenie nazwy <i>Biblia</i>, wie, że Biblia jest podstawowym źródłem kultury europejskiej, dzieli tekst na akapity, podaje kolejność etapów pracy nad tekstem 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia części Biblii, podaje za autorką nawiązania biblijne w języku, podsumowuje rozważania, wyszukuje w tekście językowe znaki spójności, samodzielnie dzieli tekst na akapity 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, co to znaczy, że Biblia jest źródłem kultury europejskiej, wymienia językowe znaki spójności, dzieli tekst na akapity i wyjaśnia zasady podziału
<p>Stary Testament. Księga Wyjścia (fragment <i>Dziesięć ważnych słów</i>)</p>	<ul style="list-style-type: none"> odtwarza wydarzenia przedstawione we fragmencie Starego Testamentu, wyjaśnia pojęcie <i>dekalog</i>, z podanych określi poprawnie wybiera cechy stylu biblijnego 	<ul style="list-style-type: none"> odtwarza wydarzenia, dynamizuje relację przez zastosowanie czasu teraźniejszego, korzystając z wzoru, układa słownikową definicję pojęcia <i>dekalog</i>, wskazuje w tekście przykłady powtórzeń; wie, że jest to typowy dla stylu biblijnego środek stylistyczny 	<ul style="list-style-type: none"> wie, kim był Mojżesz, wyjaśnia jego rolę w przedstawionych wydarzeniach, nazywa wartości wynikające z przykazań biblijnego Dekalogu, nazywa środki stylistyczne charakterystyczne dla stylu biblijnego, podaje ich przykłady z tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje elementy symboliczne, wyjaśnia ich znaczenie, formułuje ogólne przesłanie wynikające z Dekalogu biblijnego, wyjaśnia, na czym polega i z czego wynika specyfika stylu biblijnego
<p>Jan Paweł II <i>Przemówienie do młodzieży</i> (fragment)</p>	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje w tekście informacje dotyczące okoliczności spotkania 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia wartości przywołane w tekście, wyjaśnia, czym cechuje 	<ul style="list-style-type: none"> formułuje temat przemówienia, wymienia podstawowe 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje postawy życiowe przywołane przez papieża w jego

	<p>papieża z młodzieżą,</p> <ul style="list-style-type: none"> • zna termin <i>styl retoryczny</i>; wie, że jest on charakterystyczny dla przemówienia 	<p>się <i>pytanie retoryczne</i>; wie, że jest to środek stylu retorycznego</p>	<p>środki językowe charakterystyczne dla stylu retorycznego, wskazuje ich przykłady w tekście</p>	<p>przemówieniu,</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, na czym polega i czemu służy styl retoryczny wypowiedzi
<p>Na ścieżkach myśli. Wielcy filozofowie starożytności – infografika</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zapoznaje się z informacjami na temat najważniejszych filozofów starożytnych 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia najważniejszych filozofów starożytnych ukazanych na fresku 	<ul style="list-style-type: none"> • wyszukuje najważniejsze informacje o filozofach starożytnych, sporządza notatkę 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje istotę myśli najważniejszych filozofów, • interpretuje znaczenie fresku Rafaela
<p>Jostein Gaarder Świat Zofii (fragment)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • odtwarza podstawowe informacje związane z postacią Sokratesa, • układa krótki tekst, w którym przedstawia kilka argumentów broniących Sokratesa 	<ul style="list-style-type: none"> • formułuje pytania, które chciałby zadać Sokratesowi, • układa według podanego wzoru krótkie przemówienie w obronie Sokratesa, stara się użyć różnych argumentów 	<ul style="list-style-type: none"> • odtwarza podstawowe poglądy Sokratesa na temat sposobów poznawania świata przez człowieka, • układa samodzielnie krótkie przemówienie w obronie Sokratesa, włączając wybrane środki retoryczne 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia poglądy Sokratesa dotyczące wartości w życiu człowieka, • układa mowę w obronie Sokratesa, stosuje funkcjonalnie środki stylu retorycznego
<p>Od mistrza do arcymistrza. Wyraz podstawowy i pochodny</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, czym jest wyraz podstawowy i pochodny, • wskazuje wyrazy podstawowe dla podanych wyrazów pochodnych, tworzy proste wyrazy pochodne od podanych wyrazów podstawowych, 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, czym jest podstawa słowotwórcza i formant, • dzieli proste wyrazy na podstawę słowotwórczą i formant, • grupuje wyrazy pokrewne, wskazuje rdzeń 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje i nazywa różne rodzaje formantów, • dzieli słowotwórczo wyrazy z różnymi rodzajami formantów, • tworzy proste rodziny wyrazów 	<ul style="list-style-type: none"> • dokonuje analizy słowotwórczej wyrazu, • wyjaśnia, czym jest rodzina wyrazów, • odróżnia rdzeń od podstawy słowotwórczej, tworzy rozbudowane rodziny wyrazów

	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje wyrazy należące do jednej rodziny wyrazów 			
Nancy H. Kleinbaum <i>Stowarzyszenie Umarłych Poetów</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> odtwarza w punktach przebieg lekcji, wie, co oznacza sformułowanie <i>carpe diem</i>, na podstawie podanego wzoru próbuje napisać opinię 	<ul style="list-style-type: none"> z podanych propozycji wybiera określenia charakteryzujące opisaną lekcję, motywuje swój wybór przykładami z tekstu, krótko wyjaśnia, na czym polega życie według zasady <i>carpe diem</i>, na podstawie wzoru pisze opinię 	<ul style="list-style-type: none"> omawia i komentuje atmosferę panującą na lekcji, formułuje rady dla człowieka, który chciałby żyć według zasady <i>carpe diem</i>, pisze samodzielnie krótką opinię 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, na czym polega niezwykłość opisanego lekcji, wyjaśnia sens wskazanych metafor, podaje ilustrujące je przykłady, pisze rozwiniętą opinię, uwzględnia wszystkie części kompozycyjne tej formy wypowiedzi
Architekci słowa. Jak są zbudowane wyrazy pochodne?	<ul style="list-style-type: none"> tworzy wyrazy pochodne od jednego wyrazu podstawowego przez dodanie przyrostka lub przedrostka 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy wyrazy pochodne od wyrażen przyimkowych 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy wyrazy pochodne od dwóch wyrazów podstawowych 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy złożenia, zestawienia, zrosty i rozpoznaje ich typy
Antoine de Saint-Exupéry <i>Mały Książę</i>	<ul style="list-style-type: none"> wylicza etapy wędrówki bohatera, opowiada przebieg jednego z nich, łączy nazwy miejsc z odpowiednimi postaciami, porządkuje informacje na temat tytułowego bohatera, rozpoznaje narratora 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje etapy wędrówki, wskazuje ich cechy wspólne, przedstawia wygląd i zajęcia bohaterów utworu, przedstawia tytułowego bohatera, określa i przedstawia narratora utworu, 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje przyczyny podjęcia wędrówki, określa jej cel, krótko charakteryzuje bohaterów, opisuje wygląd tytułowego bohatera, charakteryzuje narratora utworu, wymienia elementy 	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega symboliczny charakter wędrówki, podaje przykłady podobnego motywu z innych utworów, ocenia bohaterów, wskazuje fantastyczne i realistyczne elementy związane z tytułowym bohaterem,

	<p>utworu,</p> <ul style="list-style-type: none"> • czyta ze zrozumieniem definicję symbolu, • zapoznaje się ze słownikiem symboli, • wypisuje cytaty dotyczące przyjaźni, • formułuje krótko własną opinię na temat utworu • rozpoznaje tekst reklamowy, • zauważa charakterystyczne cechy reklamy, • na podstawie wzoru układa tekst reklamy 	<ul style="list-style-type: none"> • na podstawie definicji wyjaśnia pojęcie symbolu, • czyta hasła w słowniku symboli, • komentuje cytaty dotyczące przyjaźni, • formułuje własną ocenę utworu, • z podanych opinii o reklamie wybiera te, z którymi się zgadza, uzasadnia swój wybór, • wskazuje w podanych hasłach wybrane cechy języka reklamy, • korzystając z podanych wskazówek, układa tekst reklamy 	<p>utworu, którym można przypisać znaczenia symboliczne,</p> <ul style="list-style-type: none"> • korzysta ze słownika symboli przy wykonywaniu ćwiczeń, • rozwija myśli zawarte w cytatach dotyczących przyjaźni, • formułuje ocenę utworu, uzasadnia ją argumentami • wskazuje funkcje reklamy, • analizuje hasła reklamowe pod względem użytych w nich środków perswazji językowej, • układa samodzielnie tekst reklamy 	<ul style="list-style-type: none"> • określa relacje łączące narratora z głównym bohaterem, nazywa uczucia, emocje narratora, • określa symboliczne znaczenia elementów świata przedstawionego w utworze, • bierze aktywny udział w forum dyskusyjnym na temat utworu • wyraża swoją opinię na temat tekstów reklamowych, • omawia środki perswazyjne stosowane w różnych reklamach, • układa samodzielnie tekst reklamy, rozpoczyna go sloganem reklamowym
<p>Stary Testament. Księga Rodzaju. Wygnanie z Raju (fragment)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • odtwarza przebieg wydarzeń, • wymienia elementy świata przedstawionego, • opowiada, jak mógłby wyglądać pierwszy dzień ludzi po wygnaniu z Raju 	<ul style="list-style-type: none"> • odtwarza motywy działania bohaterów, • dostrzega symboliczne elementy świata przedstawionego, • opowiada z perspektywy Adama lub Ewy, jak mógłby wyglądać pierwszy dzień po opuszczeniu Raju 	<ul style="list-style-type: none"> • odtwarza i ocenia motywy działania bohaterów, • wymienia symboliczne elementy świata przedstawionego, • odtwarza i komentuje treść słów skierowanych przez Boga do ludzi 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia i komentuje motywy działania bohaterów, • wyjaśnia symboliczne znaczenia elementów świata przedstawionego, • wyjaśnia, co człowiek stracił, a co zyskał, kiedy opuścił Raj

Konstanty Ildefons Gałczyński, <i>Teatrzyk „Zielona Gęś”: Żartobliwa Ewa</i>	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje nawiązania tekstu do Biblii, z pomocą nauczyciela układa tekst przeprosin 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje wspólne elementy między tekstem a Biblią, układa samodzielnie tekst przeprosin 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, na czym polega przekształcenie motywu biblijnego, układa tekst przeprosin, stara się nadać im żartobliwy charakter 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia cel nawiązania i literackiego przekształcenia motywu biblijnego, układa tekst żartobliwych przeprosin
Michał Anioł <i>Kuszenie i wygnanie z Raju – Spotkania ze sztuką</i>	<ul style="list-style-type: none"> wymienia i nazywa elementy warstwy przedstawieniowej fresku 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje sposób pokazania poszczególnych elementów warstwy przedstawieniowej dzieła 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje środki języka malarskiego (kolory, kompozycję), omawia ich rolę w tworzeniu znaczeń dzieła 	<ul style="list-style-type: none"> zestawia obraz z tekstem biblijnym, komentuje związek tematyczny i znaczeniowy obu dzieł
Adam Mickiewicz <i>Świtezianka</i>	<ul style="list-style-type: none"> opowiada wybrane wydarzenie, określa ogólnie miejsce wydarzeń, przedstawia bohaterów, wstępnie określa nastrój utworu, rozpoznaje utwór jako balladę 	<ul style="list-style-type: none"> sporządza ramowy plan wydarzeń, wypisuje elementy krajobrazu, krótko charakteryzuje bohaterów, wskazuje elementy świata przedstawionego tworzące nastrój, wskazuje elementy fantastyki i specyfikę nastroju jako ważne cechy ballady 	<ul style="list-style-type: none"> opowiada wybrane wydarzenie z punktu widzenia jednego z bohaterów, ustala cechy krajobrazu, wyjaśnia, na czym polega wina strzelca, jaką ponosi karę, kto ją wymierza, dostrzega zmiany nastroju, wie, że ballada łączy w sobie cechy liryki, epiki, zawiera elementy dramatu 	<ul style="list-style-type: none"> dzieli wydarzenia według zasady prawdopodobieństwa, wskazuje i nazywa językowe środki opisujące krajobraz, formułuje prawdy moralne wynikające z tekstu, nazywa nastrój poszczególnych części utworu, wymienia wszystkie cechy ballady jako gatunku literackiego
Anna Onichimowska <i>Lot Komety (fragment)</i>	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia krótko bohaterów tekstu, wypowiada się i uzasadnia swoje zdanie, 	<ul style="list-style-type: none"> odtwarza informacje na temat tego, czym się zajmują bohaterowie, co jest dla nich ważne w 	<ul style="list-style-type: none"> określa relacje między bohaterami utworu, proponuje różne zakończenia utworu, 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia postępowanie bohaterów, wskazuje motywy, jakimi kierują się w relacjach z innymi

	<ul style="list-style-type: none"> • porządkuje podane argumenty według wskazanego kryterium 	<p>życiu,</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie pseudonimu bohaterki, • tworzy krótką wypowiedź o charakterze argumentacyjnym 	<ul style="list-style-type: none"> • odróżnia perswazję od manipulacji, • podaje przykłady ilustrujące wskazane argumenty 	<p>osobami,</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia mechanizmy manipulacji zastosowanej przez bohaterkę
Perswazja i manipulacja językowa	<ul style="list-style-type: none"> • odróżnia perswazję od manipulacji językowej, • wie, że wykorzystywane są w reklamach i innych przekazach medialnych 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, czym różni się perswazja od manipulacji językowej, • zapoznaje się z podstawowymi chwytami manipulacyjnymi 	<ul style="list-style-type: none"> • dostrzega w tekstach przejawy perswazji i manipulacji językowej, • wskazuje w przekazach reklamowych wybrane chwyt 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie mechanizmy perswazji i manipulacji językowej, • wskazuje je w podanych przekazach reklamowych i omawia ich funkcję
Wiktor Pielewin <i>Helm grozy (fragment)</i>	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia elementy świata przedstawionego, • przypomina informacje z mitu dotyczące labiryntu, • formułuje po jednym argumencie dotyczącym korzyści i zagrożeń, jakie niesie internet, • przy pomocy nauczyciela pisze rozprawkę, korzystając z podanego wzoru 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia uczestników rozmowy, określa jej charakter, • opisuje przestrzeń zaprezentowaną w tekście, dostrzega motyw labiryntu, • wykorzystując podane pytania, formułuje argumenty dotyczące korzyści i zagrożeń, jakie niesie internet, • na podstawie podanego planu pisze rozprawkę, stara się pracować samodzielnie 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje w imionach postaci nawiązania literackie, próbuje je skomentować, • wyjaśnia, w czym sieć internetowa przypomina labirynt, • wypowiada się na temat korzyści i zagrożeń, jakie niesie internet, • pisze samodzielnie rozprawkę, dba o uporządkowanie argumentów 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje świat zaprezentowany w utworze, • rozpoznaje labirynt jako znak kulturowy, wyjaśnia związane z nim znaczenia, • przedstawia własne stanowisko w dyskusji na temat korzyści i zagrożeń, jakie niesie internet, • pisze samodzielnie rozprawkę, stosuje słownictwo zaznaczające tok wywodu
W labiryncie słów. Skrótowce	<ul style="list-style-type: none"> • zna powszechnie używane skrótowce, 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje znaczenie powszechnie używanych 	<ul style="list-style-type: none"> • używa poprawnej odmiany skrótowców, 	<ul style="list-style-type: none"> • używa świadomie skrótowców, zna ich

	<p>poprawnie je zapisuje,</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje skrótowce w podanym tekście 	<p>skrótowców,</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje i wyjaśnia znaczenie skrótowców w podanym tekście 	<ul style="list-style-type: none"> • układa krótki tekst, używając skrótowców 	<p>znaczenie, poprawnie je zapisuje i odmienia,</p> <ul style="list-style-type: none"> • układa żartobliwy tekst, w którym źródłem komizmu są użyte skrótowce
<p><i>Spiderman. Siła złego na jednego (fragment)</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • streszcza historię przedstawioną w komiksie, • opisuje wygląd bohatera, • wskazuje podstawowe cechy komiksu jako formy słowno-obrazowej 	<ul style="list-style-type: none"> • opowiada własnymi słowami historię przedstawioną w komiksie, • krótko charakteryzuje bohatera komiksu, • rozpoznaje różne typy tekstu w komiksie 	<ul style="list-style-type: none"> • opowiada historię przedstawioną w komiksie, przytacza wypowiedzi bohaterów w mowie zależnej, • charakteryzuje bohatera komiksu, uwzględnia podwójną osobowość postaci, • rozpoznaje sposoby łączenia obrazu i tekstu w komiksie 	<ul style="list-style-type: none"> • opowiada historię przedstawioną w komiksie, dynamizuje narrację odpowiednimi środkami językowymi, • porównuje bohatera komiksu z wybraną postacią herosa antycznego, • tworzy definicję komiksu
<p>Krótko i najkrócej. Skróty</p>	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi rozwinąć skróty wyrazów w podanym tekście 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje i poprawnie zapisuje powszechnie stosowane skróty wyrazów 	<ul style="list-style-type: none"> • przekształca podany tekst, poprawnie stosując skróty wyrazów 	<ul style="list-style-type: none"> • zna i stosuje zasady interpunkcyjne dotyczące pisowni skrótów wyrazów
<p>Karol Dickens <i>Opowieść wigilijna</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • zalicza utwór do epiki, • wskazuje podstawowe informacje na temat świata przedstawionego utworu, • relacjonuje, co spotkało głównego bohatera, • wyszukuje wskazane przez nauczyciela fragmenty utworu, • wyjaśnia, czego 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje podstawowe cechy epiki, • opisuje świat przedstawiony utworu, • nazywa etapy życia bohatera, podaje jego cechy, • cytuje fragmenty tekstu, • podaje morał płynący z utworu, 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje w utworze cechy epickie, • posługuje się terminami związanymi z opisem utworu epickiego, • charakteryzuje bohatera z uwzględnieniem jego przemiany, • wyszukuje i przedstawia cytaty dotyczące 	<ul style="list-style-type: none"> • określa gatunek utworu, • sytuuje akcję utworu w kontekście historycznym, kulturowym, • omawia przemianę bohatera, ocenia postać, • wypowiada się, włączając odpowiednie cytaty, • formułuje uniwersalne

	<p>czytelnik może się nauczyć po przeczytaniu utworu,</p> <ul style="list-style-type: none"> • czyta list, • pisze e-mail, korzystając z instrukcji 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na wzorce cechy listu jako formy wypowiedzi, • pisze e-mail, proste życzenia 	<p>omawianej problematyki,</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia wartości wynikające z odczytania utworu, • pisze e-mail, życzenia, nawiązując do treści utworu 	<p>przesłanie utworu,</p> <ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie pisze e-mail, życzenia oraz przypomina zasady używania tych form wypowiedzi
<p>Adam Mickiewicz <i>Dziady, cz. II</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • wie, że utwór jest dramatem, • odróżnia tekst główny od tekstu pobocznego, • wie, co to jest <i>motto</i>, • określa czas, miejsce i uczestników ceremonii dziadów, • relacjonuje przebieg obrzędu, • wymienia postacie duchów, • cytuje pouczenia przekazane przez zjawy, • pisze recenzję filmu lub spektaklu teatralnego z pomocą nauczyciela, korzystając z instrukcji 	<ul style="list-style-type: none"> • wie, że dramat to rodzaj literacki, wymienia lirykę i epikę jako nazwy dwóch pozostałych rodzajów literackich, • wyjaśnia, czym jest scena jako część kompozycyjna dramatu, • rozpoznaje w tekście głównym dialogi i monologi, • na podstawie wstępu epickiego wyjaśnia nazwę obrzędu, przedstawia jego cel, • objaśnia sens <i>motta</i>, • odtwarza historię poszczególnych zjaw, • stara się odczytać znaczenie pouczeń przekazanych przez zjawy, • pisze recenzję filmu lub spektaklu teatralnego, uwzględniając najważniejsze 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje brak narratora i cechy budowy jako istotne wyróżniki rodzajowe dramatu, • zauważa wyznaczniki gatunkowe dramatu romantycznego, • wydobywa z tekstu pobocznego informacje, ustala, czego dotyczą, • wskazuje punkt kulminacyjny każdej sceny, • porządkuje podane elementy dramatu, dzieląc je na chrześcijańskie i pogańskie, • przypomina, za co i jaką karę ponosi każda zjawy, • objaśnia sens pouczeń przekazywanych przez zjawy, • pisze recenzję filmu lub spektaklu teatralnego 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia cechy dramatu jako rodzaju literackiego • określa zasadę łączenia scen w <i>Dziadach</i>, • podaje główne cechy gatunkowe utworu (<i>dramat romantyczny</i>), • przedstawia wyczerpująco obrzęd dziadów, • odtwarza własnymi słowami treść przestrogi związanej z każdą postacią, nazywa wartości wynikające z kolejnych przestrog, • interpretuje wiersz <i>Upiór</i>, • samodzielnie pisze recenzję filmu lub spektaklu teatralnego

		wyznaczniki formy		
Kazimierz Wierzyński <i>Strofa o Prometeuszu,</i> Zbigniew Herbert <i>Stary Prometeusz</i>	<ul style="list-style-type: none"> • przywołuje z tekstu wstępnego treść mitu o Prometeuszu, • dostrzega związek wiersza K. Wierzyńskiego z mitem o Prometeuszu, • sprawdza w odpowiednim słowniku znaczenie terminu <i>prometeizm</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • przypomina, kim był Prometeusz, • wskazuje, do którego fragmentu mitu nawiązuje wiersz K. Wierzyńskiego, • na podstawie definicji słownikowej wyjaśnia własnymi słowami znaczenie terminu <i>prometeizm</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • przypomina, co ludzkość zawdzięcza temu tytanowi, • komentuje sposób przedstawienia Prometeusza w tekście Z. Herberta, • wyjaśnia, w czym wyraża się postawa prometejska 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, jaką funkcję pełniły mity w kulturze antycznej, • wyjaśnia, na czym polega reinterpretacja mitu w tekście Z. Herberta, • nazywa nadrzędne wartości ujawniające się w postawie prometejskiej bohatera, • podaje przykłady postaci, z którymi można łączyć postawę prometejską
Jan Twardowski <i>Nie rozdzielaj</i>	<ul style="list-style-type: none"> • na podstawie tekstu wprowadzenia z podręcznika wyjaśnia znaczenie słowa <i>pasja</i>, • tytułuje kolejne strofy wiersza 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje elementy występujące w motywach pasyjnych, • wskazuje słowa kluczowe w tekście, uzasadnia swój wybór 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje i omawia motyw pasyjny ukazany w rzeźbie, • tworzy mapę skojarzeń wokół słów kluczowych 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje i omawia motyw pasyjny w wierszu, porównuje z rzeźbiarskim motywem pasyjnym, • wyjaśnia, jak zostały przedstawione w tekście pojęcia abstrakcyjne
Rogier van der Weyden <i>Zdjęcie z krzyża – Spotkania ze sztuką</i>	<ul style="list-style-type: none"> • przypomina, czym jest motyw, • wymienia i nazywa elementy warstwy przedstawieniowej obrazu 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje sposób pokazania poszczególnych elementów warstwy przedstawieniowej dzieła 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje środki języka malarzkiego (realizm, kolory, kompozycję), omawia ich rolę w tworzeniu znaczeń dzieła 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje nawiązanie biblijne, komentuje związek tematyczny i znaczeniowy obu dzieł, • interpretuje obraz
John Ronald Reuel <i>Tolkien Władca Pierścieni</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> • wylicza elementy świata przedstawionego, • wyjaśnia, na czym polega zadanie, którego 	<ul style="list-style-type: none"> • krótko omawia elementy świata przedstawionego, • przedstawia bohaterów, 	<ul style="list-style-type: none"> • określa, jakim rodzajem powieści jest utwór Tolkiena, • komentuje fragmenty 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego tekst należy do powieści fantasy, • komentuje i ocenia

	<p>podjęli się bohaterowie,</p> <ul style="list-style-type: none"> • odtwarza etapy ich wędrówki, • redaguje zaproszenie według podanego wzoru 	<p>wymienia zadania każdego z nich,</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia okoliczności związane z wędrówką bohaterów, • redaguje zaproszenie, zachowuje graficzny układ tej formy wypowiedzi 	<p>opisujące przeżycia i emocje bohaterów,</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia trudności, które musieli pokonać bohaterowie w czasie wędrówki, • redaguje zaproszenie, poprawnie stosuje formy grzecznościowe 	<p>postępowanie bohaterów,</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia metaforyczne znaczenie wędrówki bohaterów, • redaguje zaproszenie zawierające obok informacji zachętę
<p>Wyzwania składniowe. Powtórzenie o wypowiedzeniach</p>	<ul style="list-style-type: none"> • odróżnia zdanie od równoważnika zdania, • rozpoznaje wypowiedzenia oznajmujące, pytające, rozkazujące, wykrzyknikowe 	<ul style="list-style-type: none"> • zastępuje zdania ich równoważnikami, • przekształca zdania oznajmujące w pytające, rozkazujące, wykrzyknikowe 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, czym cechuje się zdanie, a czym równoważnik, • sprawnie posługuje się różnymi typami wypowiedzeń 	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystuje funkcjonalnie równoważniki w wypowiedziach, • celowo wykorzystuje różne typy wypowiedzeń do osiągnięcia zamierzonych efektów
<p>Misja językowa. Typy zdań</p>	<ul style="list-style-type: none"> • odróżnia zdania pojedyncze od złożonych, • poprawnie układa krótki tekst składający się ze zdań pojedynczych 	<ul style="list-style-type: none"> • odróżnia zdanie pojedyncze rozwinięte i nierozwinięte, • rozwija podane części wypowiedzeń w zdania złożone 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje zdania złożone współrzędnie i podrzędnie, • układa tekst ze zdaniami podrzędnie i współrzędnie złożonymi, stosuje zasady interpunkcji 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje zdania złożone z równoważnikiem jako wypowiedzeniem składowym, • układa tekst z zastosowaniem różnych typów zdań, stosuje poprawnie zasady interpunkcji
<p>Gatunki filmowe – infografika</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zapoznaje się z nazwami podstawowych gatunków filmowych 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje różnice między filmami reprezentującymi różne gatunki 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady filmów należących do określonych gatunków 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, czym jest gatunek filmowy, wskazuje cechy gatunkowe w wybranych filmach

Anna Dymna, Wojciech Szczawiński <i>Warto mimo wszystko</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> nazywa cechy charakteryzujące postawę życiową zaprezentowaną w wywiadzie, wyjaśnia istotę wolontariatu, bierze udział w przygotowaniu prezentacji multimedialnej 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie nazwy Fundacji „Mimo Wszystko”, projektuje plakat lub plakietkę zachęcającą do wolontariatu, przygotowuje krótką prezentację multimedialną, stara się przedstawić ją w klasie 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia motywy postępowania przedstawionego w wywiadzie, wymyśla hasło propagujące wolontariat, przygotowuje prezentację multimedialną i przedstawia ją w klasie 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje postawę życiową zaprezentowaną w wywiadzie, przedstawia argumenty uzasadniające ideę wolontariatu, przedstawia w klasie samodzielnie przygotowaną prezentację multimedialną
Co się kryje w zdaniu? Analiza struktury zdania	<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia w zdaniu związek główny 	<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia w zdaniu grupę podmiotu i grupę orzeczenia 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje w związkach wyrazowych wyrazy określone i określające 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy poprawny wykres zdania
Adam Mickiewicz <i>Niepewność</i>	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje wyrazy i formy gramatyczne, ujawniające osobę mówiącą, zna termin <i>liryka bezpośrednia</i>, wskazuje refren 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego wiersz reprezentuje lirykę bezpośrednią, wskazuje rymy, nazywa ich rodzaj 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje osobę mówiącą w wierszu, wymienia elementy tworzące rytm wypowiedzi poetyckiej 	<ul style="list-style-type: none"> komentuje stan uczuć osoby mówiącej, zwraca uwagę na subiektywizm jej wypowiedzi, wyjaśnia, z czego wynika muzyczność wiersza
Kocha, lubi, szanuje. Zdania współrzędnie złożone	<ul style="list-style-type: none"> ze zdań pojedynczych tworzy zdania współrzędnie złożone, zna rodzaje zdań współrzędnie złożonych 	<ul style="list-style-type: none"> ze zdań pojedynczych tworzy różne rodzaje zdań współrzędnie złożonych, nazywa ich rodzaje 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje różnorodne typy połączeń w tworzonych zdaniach współrzędnie złożonych, określa ich rodzaje i graficznie oddaje strukturę składniową 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy wszystkie rodzaje zdań współrzędnie złożonych, przestrzega zasad interpunkcji przy ich zapisie, dokonuje analizy składniowej zdań współrzędnie złożonych
Aleksander Fredro – infografika	<ul style="list-style-type: none"> wie, że A. Fredro to jeden z najwybitniejszych polskich komediopisarzy, 	<ul style="list-style-type: none"> wie, kiedy żył i tworzył A. Fredro, potrafi podać kilka informacji biograficznych 	<ul style="list-style-type: none"> potrafi krótko wyjaśnić, dlaczego A. Fredro jest uznawany za jednego z najwybitniejszych 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie kontekstu historycznego i kulturowego w życiu i twórczości A. Fredry,

<p>Aleksander Fredro <i>Zemsta</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • szereguje wydarzenia głównego wątku utworu, • krótko przedstawia głównych bohaterów dramatu, • na podstawie wzoru układa charakterystykę porównawczą bohaterów, • wymienia przykłady zabawnych wydarzeń, sytuacji; odtwarza ich przebieg, • wie, że utwór jest komedią, • rozpoznaje utwór jako dramat 	<p>z życia komediopisarza,</p> <ul style="list-style-type: none"> • przypomina, czym jest wątek utworu; wskazuje i tytułuje wszystkie wątki dramatu, • dostrzega znaczące nazwiska bohaterów, podaje ich pochodzenie, wyjaśnia, w jaki sposób charakteryzują ich osobowość, • układa charakterystykę porównawczą bohaterów, nazywa główne podobieństwa i różnice, • wskazuje przykłady komizmu postaci wynikającego z ich zachowania i wypowiedzi, • wie, że komedia jest gatunkiem dramatu, • wymienia podstawowe wyznaczniki dramatu 	<p>komediopisarzy polskich,</p> <ul style="list-style-type: none"> • komentuje sposób łączenia wątków w dramacie, • określa relacje między bohaterami utworu; ustala, co wpływa na charakter tych relacji, • układa charakterystykę porównawczą bohaterów, podaje przykłady ilustrujące ich cechy, • dostrzega wyolbrzymienie i karykaturę jako sposoby budowania komizmu, wskazuje przykłady z tekstu, • wyjaśnia, czym cechuje się komedia jako gatunek, • wskazuje w utworze cechy dramatu 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje przebieg akcji dramatu, • przypomina przyczyny konfliktu między głównymi bohaterami; wyjaśnia, jak ich osobowość wpłynęła na rozwój konfliktu, • układa charakterystykę porównawczą bohaterów, wykorzystuje cytaty, przedstawia swoją ocenę postaci, • nazywa różne rodzaje komizmu, wskazuje ich przykłady w tekście, wyjaśnia mechanizmy wywoływania śmiechu u odbiorcy, • uzasadnia, dlaczego utwór jest komedią
<p>Tadeusz Różewicz <i>List do ludożerców</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje wersy pozwalające określić adresata wypowiedzi, nazywa środki stylistyczne służące wskazaniu adresata, • odtwarza zachowanie i sposób myślenia adresatów wypowiedzi, 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przenośne znaczenie pojęcia <i>ludożerca</i>, • próbuje komentować zachowanie i sposób myślenia adresatów wypowiedzi, • formułuje postulaty dotyczące sposobu życia 	<ul style="list-style-type: none"> • określa stosunek osoby mówiącej do adresatów wypowiedzi, • ocenia zachowanie i sposób myślenia adresatów wypowiedzi, • wyjaśnia różnice między nakazem i prośbą; ustala, które z tych słów 	<ul style="list-style-type: none"> • określa sposób patrzenia na świat osoby mówiącej, • zestawia sytuacje przedstawione w utworze z realiami współczesnego świata, • formułuje przesłania etyczne wynikające z utworu,

	<ul style="list-style-type: none"> • odszukuje w tekście frazeologizmy, wyjaśnia ich znaczenie, • korzystając z wzoru i pomocy nauczyciela, pisze krótki list otwarty 	<p>wynikające z wypowiedzi podmiotu lirycznego,</p> <ul style="list-style-type: none"> • korzystając z wzoru, pisze list otwarty, wyraźnie informuje, w jakiej sprawie występuje jako nadawca 	<p>można odnieść do tekstu, uzasadnia swój wybór,</p> <ul style="list-style-type: none"> • pisze list otwarty, przedstawia w nim argumenty uzasadniające prezentowane stanowisko 	<ul style="list-style-type: none"> • pisze list otwarty, przedstawia propozycje zmian w sprawie, której list dotyczy, stosuje odpowiednie środki perswazyjne
<p>Spotkałem człowieka, który... Przeczytałem, że ... Zrobiłem to, ponieważ ... Zdania podrzędnie złożone</p>	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje proste zdania podrzędnie złożone przydawkowe, • przekształca zdanie pojedyncze z dopełnieniem lub okolicznikiem w zdanie podrzędnie złożone dopełnieniowe lub okolicznikowe, • dzieli zdanie złożone na zdania składowe 	<ul style="list-style-type: none"> • przekształca zdanie pojedyncze z przydawką w zdanie podrzędnie złożone przydawkowe, • stosuje zdania dopełnieniowe, okolicznikowe miejsca, czasu, sposobu, celu, przyczyny, • stosuje znaki interpunkcyjne, • wskazuje zdanie nadrzędne i podrzędne 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje zdania podrzędnie złożone przydawkowe, używa spójników i zaimków względnych, • stosuje zdania dopełnieniowe w celu wyrażenia swojej opinii, • stosuje wszystkie rodzaje zdań okolicznikowych, • przestrzega zasad interpunkcji, • wyjaśnia budowę zdań podrzędnie złożonych 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje zdania podrzędnie złożone przydawkowe, • stosuje funkcjonalnie zdania dopełnieniowe, • wprowadza zdania okolicznikowe za pomocą spójników, zaimków względnych, • poprawnie stosuje zasady interpunkcji, • dokonuje analizy składniowej zdań złożonych podrzędnie
<p>Rodzaje literackie – infografika</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zapoznaje się z informacjami o rodzajach literackich 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia własnymi słowami cechy poszczególnych rodzajów literackich 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady utworów reprezentujących poszczególne rodzaje literackie 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia związek materiału ikonicznego z informacjami podanymi w infografice
<p>Wisława Szymborska Nienawiść (fragment)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje bohatera lirycznego utworu, rozpoznaje uosobienie jako poetycki sposób prezentacji bohatera, 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje w tekście określenia nienawiści, nazywa wykorzystane środki poetyckie, • wymienia wartości 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje w tekście przenieśnię wykorzystane do prezentacji abstrakcyjnego pojęcia, wyjaśnia wynikające z 	<ul style="list-style-type: none"> • wypowiada się na temat bohatera lirycznego utworu i poetyckich sposobów jego prezentacji, • rozpoznaje ironię jako

	<ul style="list-style-type: none"> • zabiera głos w dyskusji na temat tolerancji 	<p>przywołane w wierszu, które zostały przeciwstawione nienawiści,</p> <ul style="list-style-type: none"> • bierze udział w dyskusji, argumentuje swoje zdanie 	<p>nich znaczenia,</p> <ul style="list-style-type: none"> • komentuje sposób, w jaki podmiot liryczny mówi o wartościach przeciwstawionych nienawiści, • wypowiada się, używając argumentów rzeczowych, logicznych, emocjonalnych 	<p>sposób wypowiedzania się podmiotu lirycznego, wskazuje i komentuje cytaty ujawniające ironiczną postawę nadawcy,</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia różnice między rodzajami argumentów, • prowadzi dyskusję
<p>Pieter Bruegel (Starszy) <i>Wieża Babel – Spotkania ze sztuką</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • wylicza elementy przedstawione na obrazie, • wie, że warstwa przedstawieniowa obrazu nawiązuje do fragmentu Biblii 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje budowlę przedstawioną na obrazie, • wskazuje podobieństwa w warstwie przedstawieniowej między fragmentem Biblii i obrazem 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje elementy związane z budowlą, które mogą mieć znaczenia symboliczne; wyjaśnia te znaczenia, • wskazuje, jakie nowe znaczenia w stosunku do fragmentu Biblii wnosi dzieło malarskie 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje środki języka malarskiego służące do eksponowania przenośnych znaczeń dzieła, • wyjaśnia kulturową symbolikę wieży Babel
<p>Piotr Stasiak <i>Człowiek z ekranu (fragmenty)</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • opowiada, jaką rolę w jego życiu zajmują media, • rozpoznaje podstawowe cechy kompozycyjne artykułu prasowego, • korzystając z wzoru, pisze artykuł 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady pozytywnego i negatywnego wpływu mediów na życie człowieka, • streszcza poszczególne części kompozycyjne artykułu, • pisze artykuł problemowy 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcie <i>globalna wioska</i>, • przytacza sformułowaną w artykule tezę, szereguje w punktach uzasadniające ją argumenty, • pisze artykuł zawierający komentarz dotyczący przedstawianych informacji 	<ul style="list-style-type: none"> • wypowiada się na temat możliwości i zagrożeń związanych z rozwojem technologii informacyjnych, • wyjaśnia, dlaczego tekst ma charakter publicystyczny, • pisze artykuł problemowy zawierający komentarz i ocenę

<p>Adam Mickiewicz <i>Śmierć Pułkownika</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • zapoznaje się z informacjami na temat Emilii Plater, • opisuje sytuację przedstawioną w utworze, • omawia budowę wiersza, • opisuje obraz E. Delacroix, poznaje pojęcie alegorii 	<ul style="list-style-type: none"> • prezentuje bohaterkę tekstu, wymienia jej ostatnie prośby, • charakteryzuje bohaterkę utworu, wyraża swoją opinię o niej, stara się podać argumenty, • wskazuje w utworze rymy, określa ich układ, • wie, co to jest alegoria, wskazuje alegorię wolności na obrazie E. Delacroix 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje sposób ukazania bohaterki tekstu, • określa symboliczne znaczenie gestów bohaterki, • wymienia użyte w tekście środki stylistyczne, • określa rodzaje użytych rymów, • ocenia postawę bohaterki, uzasadnia swoje zdanie, • wyjaśnia znaczenie alegorii ukazanej na obrazie 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, w jaki sposób A. Mickiewicz tworzy poetycką legendę Emilii Plater, • określa symboliczne znaczenie gestów bohaterki, porównuje jej postawę z postaciami przywołanymi w utworze, • określa funkcję użytych w tekście środków stylistycznych, • omawia składniki rytmiczności tekstu, • wyjaśnia alegoryczne znaczenie sceny ukazanej na obrazie E. Delacroix, • porównuje obraz z tekstem literackim
<p>Adam Mickiewicz <i>Reduta Ordona</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • sporządza plan wydarzeń przedstawionych w utworze, • wskazuje fragmenty tekstu ukazujące walczące wojska, • wskazuje elementy świata, którym zostały przypisane barwy, • odtwarza treść pytań skierowanych do cara, 	<ul style="list-style-type: none"> • nadaje tytuły wyodrębnionym wydarzeniom, • nazywa środki językowe zastosowane w tekście, • zestawia i porównuje elementy świata, które zostały przedstawione za pomocą barw, • określa, w jaki sposób został ukazany car, • przedstawia Ordona 	<ul style="list-style-type: none"> • określa środki językowe użyte w tekście i wyjaśnia ich funkcję, • rozpoznaje kontrast jako zasadę kompozycyjną służącą przedstawieniu obu walczących stron, odczytuje przypisane im wartościowanie, • wyjaśnia symboliczne znaczenie barw, • prezentuje postawę 	<ul style="list-style-type: none"> • wyodrębnia z tekstu części narracyjne, opisowe i refleksyjne, • komentuje poetyckie sposoby tworzenia obrazów poetyckich, • wyjaśnia symbolikę występujących w tekście motywów, • rozpoznaje i nazywa uczucia związane z prezentowaniem cara i

	<ul style="list-style-type: none"> • sprawdza w podanych źródłach informacje o Ordonie jako postaci historycznej 	jako bohatera tekstu literackiego	<p>Polaków wobec cara, popiera swą wypowiedź cytatami,</p> <ul style="list-style-type: none"> • porównuje Ordonę jako postać historyczną i literacką, formułuje wnioski 	<p>narodu polskiego, wyjaśnia ich źródła,</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia cel kreowania poetyckiej legendy
Karolina Lanckorońska <i>Wspomnienia wojenne</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> • wydobywa z tekstu informacje związane z czasem i miejscem wspomnianych wydarzeń, • korzystając z wzoru, pisze opis sytuacji, • wie, że fragmenty tekstu prezentują świat rzeczywisty 	<ul style="list-style-type: none"> • wylicza charakterystyczne dla opisywanej rzeczywistości wydarzenia, • pisze opis sytuacji, • rozpoznaje dokumentalny charakter tekstu; wyjaśnia, z czego on wynika 	<ul style="list-style-type: none"> • komentuje przebieg opisywanych wydarzeń, • tworzy opis sytuacji, stosuje zwroty eksponujące czas, • wyjaśnia, na czym polega wspomnieniowy charakter tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia realia wspomnianego we fragmencie świata, • tworzy opis sytuacji, dynamizuje wypowiedź, • dostrzega literacki charakter wspomnień, wskazuje i komentuje cytaty świadczące o literackości tekstu
Atakujący i atakowani. Imiesłów przymiotnikowy	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje w wypowiedzi imiesłowy przymiotnikowe (czynne i bierne) 	<ul style="list-style-type: none"> • przekształca zdania złożone w zdania pojedyncze, stosując imiesłowy przymiotnikowe 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy od czasowników imiesłowy przymiotnikowe czynne i bierne, stosuje je w wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje imiesłowy przymiotnikowe w wypowiedzi własnej, określa ich funkcję
Arkady Fiedler <i>Dywizjon 303</i>	<ul style="list-style-type: none"> • w podanych źródłach szuka informacji na zadany temat związany z lekturą, • rozpoznaje bohatera zbiorowego w utworze, • nazywa główne etapy 	<ul style="list-style-type: none"> • prezentuje zebrane informacje na zadany temat związany z lekturą, • na podstawie tekstu opowiada, kiedy i w jakich okolicznościach został uformowany polski 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy album prezentujący zebrane informacje i ilustracje, • opowiada o dokonaniach pilotów z polskiego dywizjonu, • komentuje przebieg 	<ul style="list-style-type: none"> • w wybranej funkcjonalnie formie prezentuje informacje na wybrany przez siebie temat związany z lekturą, • wyjaśnia, na czym polegało historyczne

	bitwy o Anglię, <ul style="list-style-type: none"> • cytuje fragmenty tekstu, • podejmuje próby napisania wskazanych przez nauczyciela form pisemnych 	dywizjon lotniczy w Anglii, <ul style="list-style-type: none"> • opowiada przebieg wybranego etapu bitwy o Anglię, • zabiera głos w dyskusji, • pisze wskazane przez nauczyciela formy pisemne 	bitwy o Anglię, <ul style="list-style-type: none"> • bierze udział w dyskusji, podaje argumenty i cytuje fragmenty tekstu, • samodzielnie pisze wskazane przez nauczyciela formy pisemne 	znaczenie walk polskich sił lotniczych w Anglii, <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie bitwy o Anglię dla Europy, • w dyskusji odwołuje się do samodzielnie zgromadzonych informacji, podsumowuje dyskusję, • pisze złożone formy pisemne
Miron Białoszewski <i>Pamiętnik z powstania warszawskiego</i> (fragmenty)	<ul style="list-style-type: none"> • wyodrębnia główne zdarzenia przedstawione w tekście, tytułuje je za pomocą równoważników zdań, • zapoznaje się z wirtualną ekspozycją Muzeum Powstania Warszawskiego, mówi o swoich wrażeniach, • wie, czym są kolokwializmy; wskazuje ich przykłady w tekście M. Białoszewskiego, • wie, że tekst jest pamiętnikiem 	<ul style="list-style-type: none"> • wyodrębnia wydarzenia związane z działaniami wojskowymi, opisuje wygląd powstańców, • wymienia eksponaty wirtualnej ekspozycji Muzeum Powstania Warszawskiego budzące szczególne zainteresowanie, wyjaśnia dlaczego, • wyjaśnia rolę kolokwializmów w tekście M. Białoszewskiego, • wskazuje cechy gatunkowe tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> • opowiada o warunkach życia w powstańczej Warszawie, • ocenia obejrzaną wirtualną ekspozycję Muzeum Powstania Warszawskiego, • wskazuje i nazywa środki językowe charakterystyczne dla tekstu M. Białoszewskiego, próbuje określić ich funkcję, • podaje charakterystyczne cechy gatunkowe pamiętnika 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje zachowanie i postawy ludności cywilnej, • przedstawia argumenty uzasadniające potrzebę gromadzenia i chronienia historycznych pamiątek Powstania Warszawskiego, • formułuje wnioski dotyczące języka i stylu tekstu M. Białoszewskiego, • porównuje tekst M. Białoszewskiego z fragmentami <i>Wspomnień wojennych</i> K. Lanckorońskiej, przedstawia wnioski

<p>Antoni Słonimski <i>Elegia miasteczek żydowskich</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> wypisuje z tekstu słowa związane z kulturą żydowską, korzystając z podanych źródeł wyjaśnia je, wyjaśnia znaczenie słowa <i>Holocaust</i>, wyszukuje w tekście nawiązania do kultury żydowskiej 	<ul style="list-style-type: none"> odtwarza przedstawiony w wierszu obraz życia w żydowskim miasteczku, wskazuje w tekście fragmenty mówiące o zagładzie narodu żydowskiego, opisuje elementy typowego stroju żydowskiego 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje atmosferę panującą w prezentowanym świecie, przytacza i komentuje odpowiednie cytaty, wyjaśnia metaforę kończącą utwór, przygotowuje informacje na temat pisarzy i artystów żydowskiego pochodzenia 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia, jaką postawę przyjmuje osoba mówiąca wobec kultury żydowskiej, komentuje poetycki obraz Holocaustu, przygotowuje wypowiedź na temat korzyści wynikających ze współistnienia różnych kultur
<p>Jan Kochanowski <i>Treny</i> (I, V, VII, VIII)</p>	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje bohaterów lirycznych trenów, wskazuje i nazywa podstawowe środki poetyckie, wie, czym są eufemizmy, wie, że tren jest gatunkiem lirycznym, na podstawie wzoru układa tekst kondolencji 	<ul style="list-style-type: none"> omawia sytuację liryczną przedstawioną w trenach, wskazuje i nazywa środki poetyckie, służące kreacji bohatera lirycznego oraz ukazaniu jego uczuć, wyszukuje w tekście eufemizmy, na podstawie definicji wyjaśnia, czym cechuje się tren jako gatunek liryczny, układa tekst kondolencji 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje, przedstawia i charakteryzuje osobę mówiącą, rozpoznaje środki poetyckie użyte w kolejnych trenach, omawia kompozycję utworów, podaje przykłady eufemizmów, wyjaśnia, dlaczego utwory Kochanowskiego reprezentują tren jako gatunek liryki osobistej, układa tekst kondolencji, zawiera w nim informacje o zasługach zmarłej osoby 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje adresatów kolejnych trenów, określa uczucia, emocje wyrażane zwrotami do nich, omawia poetyckie sposoby kreacji świata w trenach, wyjaśnia funkcję eufemizmów, wyjaśnia, z czego wynika i na czym polega nowatorstwo trenów Kochanowskiego w stosunku do antycznej tradycji, układa tekst kondolencji zgodnie z wszystkimi wymogami tej formy

				wypowiedzi
Marian Hemar <i>Ostatni tren (fragment)</i>	<ul style="list-style-type: none"> • odtwarza realia przedstawionej sytuacji, • przypomina, jak gość uzasadniał propozycję skierowaną do Jana Kochanowskiego, • w miarę swoich możliwości bierze udział w przygotowaniu słuchowiska radiowego 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia bohaterów, łączy ich z tradycją literacką, • nazywa uczucia bohaterów ujawniające się w kolejnych wypowiedziach, • bierze udział w przygotowaniu słuchowiska radiowego, określa sposób wypowiedzania kwestii przez bohaterów 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia symbolikę postaci fantastycznej, • wyjaśnia, w jaki sposób bohaterowie radzili sobie z własnymi uczuciami, • opracowuje propozycję warstwy dźwiękowej do przygotowywanego słuchowiska radiowego 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia sposób i cel literackiego nawiązania, • przedstawia możliwe decyzje Kochanowskiego, omawia ich pozytywne i negatywne skutki, • na podstawie tekstu przygotowuje słuchowisko radiowe
Władysław Broniewski <i>Listy do córki (fragment), Obietnica</i>	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia tematykę listu, • wskazuje w tekście zdrobnienia i zgrubienia, • określa osobę mówiącą i adresata wypowiedzi lirycznej 	<ul style="list-style-type: none"> • określa relacje ojca z córką, • nazywa uczucia wyrażone w wierszu, • wie, czym jest aluzja literacka 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia wartości cenne dla poety, • określa funkcję zdrobnień i zgrubień, • odczytuje intencje osoby mówiącej 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia relację ojca i córki, • objaśnia sens użytych w wierszu metafor, • ocenia, czy wiesz można nazwać „współczesnym trenem”
Eric-Emmanuel Schmitt <i>Oskar i pani Róża (fragmenty)</i>	<ul style="list-style-type: none"> • krótko przedstawia narratora-bohatera, • krótko odtwarza treść kolejnych listów pisanych przez bohatera 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia i charakteryzuje osoby, z którymi spotyka się bohater, • uogólnia treść kolejnych listów 	<ul style="list-style-type: none"> • relacjonuje, jak zmienia się samopoczucie bohatera pod wpływem spotkań z innymi ludźmi, • wyjaśnia, dlaczego bohater wybrał Boga na adresata swoich listów 	<ul style="list-style-type: none"> • komentuje, co zawdzięcza bohater rozmowom z panią Różą, • dostrzega filozoficzne uogólnienia w wypowiedziach bohaterów, próbuje je komentować ze swojego punktu widzenia

<p>Mając lat dziesięć, przeżywszy lat sto... Imiesłów przysłówkowy. Imiesłowy równoważnik zdania</p>	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje imiesłowy przysłówkowe (współczesne i uprzednie) w wypowiedzi, stara się stworzyć według wzoru imiesłowy równoważnik zdania 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie stosuje imiesłowy przysłówkowe w swoich wypowiedziach, tworzy imiesłowy równoważnik zdania, stara się zachować poprawną interpunkcję 	<ul style="list-style-type: none"> przekształca zdania w wypowiedzenia złożone z imiesłowym równoważnikiem zdania, na ogół poprawnie stosuje imiesłowy równoważnik zdania, zachowuje poprawną interpunkcję 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie i funkcjonalnie stosuje imiesłowy przysłówkowe i wypowiedzenia złożone z imiesłowym równoważnikiem zdania, wyjaśnia zasady tworzenia imiesłowego równoważnika zdania, zachowuje zasady interpunkcji
<p>Jan Twardowski <i>Śpieszmy się</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> uzupełnia tekst znakami interpunkcyjnymi, proponuje głosową interpretację wiersza, wskazuje w tekście wyrażenia o charakterze przeciwstawień 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje w tekście kluczowe słowa, uzasadnia swój wybór, wyodrębnia obrazy poetyckie, objaśnia ich zawartość treściową 	<ul style="list-style-type: none"> formułuje wstępne hipotezy interpretacyjne, wyjaśnia znaczenia wynikające z zastosowanych przeciwstawień 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje w tekście sformułowania o charakterze aforyzmu, komentuje je, komentuje, w jaki sposób poeta mówi o śmierci
<p>Jan Lechoń *** [Pytasz, co w moim życiu]</p>	<ul style="list-style-type: none"> określa temat tekstu poetyckiego, wybiera z listy ważne dla siebie wartości 	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje w tekście fragmenty zawierające refleksje na temat życia, wymienia ważne dla siebie wartości 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje siłę miłości i śmierci ukazanych w wierszu, hierarchizuje wartości, wskazuje w utworze motyw miłości i śmierci 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia symboliczne znaczenie kolorów użytych w utworze, formułuje wnioski na temat utworzonej piramidy wartości, na podstawie tekstu objaśnia związek między miłością i śmiercią
<p>Ernest Hemingway</p>	<ul style="list-style-type: none"> relacjonuje kolejne 	<ul style="list-style-type: none"> relacjonuje w czasie 	<ul style="list-style-type: none"> relacjonuje przebieg 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia metaforyczny

<i>Stary człowiek i morze</i>	etapy walki bohatera z marlinem, <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia głównego bohatera, opisuje jego wygląd, • wskazuje fragmenty opisowe w tekście, ustala ich tematykę, • wypisuje z tekstu zdania o charakterze sentencji 	terażniejszym przebieg walki bohatera z marlinem, <ul style="list-style-type: none"> • wymienia cechy charakteru głównego bohatera, przywołuje potwierdzające je sytuacje, • analizuje fragmenty opisowe utworu, • przedstawia swoje rozumienie sentencji zawartych w utworze 	zmagania bohatera z marlinem, eksponuje emocje i uczucia, <ul style="list-style-type: none"> • tworzy psychologiczny portret głównego bohatera, • analizuje i komentuje fragmenty opisowe utworu, • komentuje sentencje zawarte w tekście 	sens walki bohatera z marlinem, <ul style="list-style-type: none"> • określa motywy postępowania głównego bohatera, komentuje je i ocenia, • ustala przerośne znaczenia wynikające z fragmentów opisowych utworu, • uogólnia refleksje związane ze znaczeniami wynikającymi z sentencji
-------------------------------	--	--	--	--

KRYTERIA OGÓLNE

Zakres	WYMAGANIA			
	KONIECZNE (ocena: dopuszczający)	PODSTAWOWE (ocena: dostateczny)	ROZSZERZONE (ocena: dobry)	DOPEŁNIAJĄCE (ocena: bardzo dobry)
UCZEŃ:				
KSZTAŁCENIE LITERACKIE I KULTUROWE	<ul style="list-style-type: none"> • klasyfikuje czytany utwór jako należący do <i>epiki, liryki</i> lub <i>dramatu</i>, • zna podstawowe pojęcia związane z utworami epickimi, lirycznymi i dramatycznymi, • wie, że istnieją gatunki 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje podstawowe cechy tekstów epickich, lirycznych i dramatycznych, odnajduje je w czytanych utworach, • stara się posługiwać terminologią związaną z utworami epickimi, 	<ul style="list-style-type: none"> • określa cechy charakterystyczne rodzajów literackich, wskazuje je w czytanych utworach, • posługuje się terminologią związaną z analizą utworów epickich, 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia różnice między poszczególnymi rodzajami, omawia cechy utworów synkretycznych, • poprawnie posługuje się terminologią związaną z analizą i interpretacją utworów epickich,

	<p>literackie (w tym: <i>pamiętnik, komedia, fraszka, tren, ballada, epopeja</i>), odróżnia je od rodzajów literackich,</p> <ul style="list-style-type: none"> • wie, że język utworu literackiego cechuje się obecnością różnych środków stylistycznych, • zauważa związek problematyki utworów literackich z życiem i uniwersalnymi wartościami, • wiąże czytany utwór ze wskazanym przez nauczyciela kontekstem, • wymienia elementy warstwy przedstawieniowej dzieła sztuki, • wyszukuje w tekście wskazane informacje, stara się porządkować zgromadzony materiał, • czyta fragmenty tekstów publicystycznych i popularnonaukowych, • rozpoznaje wskazany przez nauczyciela tekst jako artykuł prasowy, • zauważa we 	<p>lirycznymi i dramatycznymi,</p> <ul style="list-style-type: none"> • stara się posługiwać nazwami gatunków literackich, wskazuje utwory należące do tych gatunków, • wyszukuje w tekście literackim użytych środków językowych, stara się je nazwać, • wskazuje związek problematyki utworów literackich z życiem, opisuje wartości, do których odwołuje się utwór, • zapoznaje się ze wskazanym przez nauczyciela kontekstem utworu, stara się powiązać utwór ze swoją wiedzą na temat historii i kultury, • komentuje warstwę przedstawieniową dzieła sztuki, zwraca uwagę na wartość estetyczną tekstów kultury, • wyszukuje w tekście informacje różnego typu, cytuje fragmenty tekstu, • klasyfikuje poznawany 	<p>lirycznych i dramatycznych,</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia cechy gatunkowe omawianych utworów, nazywa gatunki, • rozpoznaje w tekście literackim użyte środki językowe (w tym: <i>eufemizm, porównanie homeryckie, inwokację, symbol, alegorię</i>), próbuje określić ich funkcję, zauważa wartości estetyczne poznawanych utworów, • określa problematykę egzystencjalną tekstów, nazywa wartości uniwersalne, do których odwołuje się utwór, • odczytuje utwór, wykorzystując wybrane konteksty oraz elementy wiedzy o historii i kulturze, • rozpoznaje znaczenia naddane dzieła sztuki, wskazuje elementy symboliczne, rozpoznaje wartość estetyczną tekstów kultury, • wydobywa i porządkuje istotne informacje w 	<p>lirycznych i dramatycznych,</p> <ul style="list-style-type: none"> • poprawnie posługuje się nazwami gatunków, omawia cechy gatunkowe czytanych utworów, • wskazuje funkcję użytych w tekście literackim środków językowych oraz określa wartości estetyczne poznawanych tekstów literackich, • poddaje refleksji problematykę egzystencjalną w poznawanych tekstach, hierarchizuje wartości, do których odwołuje się utwór, • interpretuje utwór, wykorzystując potrzebne konteksty oraz elementy wiedzy o historii i kulturze, • wyjaśnia rolę środków języka malarskiego w tworzeniu znaczeń obrazu, interpretuje dzieło sztuki, określa wartości estetyczne tekstów kultury, • twórczo wykorzystuje
--	---	---	--	--

	wskazanych przez nauczyciela tekstach współczesnej kultury popularnej nawiązania do tradycyjnych wątków kulturowych	tekst jako literacki, publicystyczny lub popularnonaukowy, <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje gatunki dziennikarskie (w tym: <i>wywiad</i> i <i>artykuł</i>), • znajduje w tekstach współczesnej kultury popularnej nawiązania do tradycyjnych wątków kulturowych 	zależności od ich funkcji w przekazie, <ul style="list-style-type: none"> • wyszukuje i porządkuje cytaty, • wskazuje różnice między literaturą piękną a innymi rodzajami piśmiennictwa, • zna podstawowe cechy gatunków dziennikarskich (<i>wywiad</i>, <i>artykuł</i>), • znajduje w tekstach współczesnej kultury popularnej nawiązania do tradycyjnych wątków kulturowych 	informacje z tekstu we własnej pracy, <ul style="list-style-type: none"> • funkcjonalnie włącza cytaty do wypowiedzi, • określa funkcje literatury pięknej, literatury popularnonaukowej i publicystyki, • samodzielnie określa cechy gatunków dziennikarskich (<i>wywiad</i>, <i>artykuł</i>), • analizuje zauważone w tekstach współczesnej kultury popularnej nawiązania do tradycyjnych wątków kulturowych, opisuje sposób nawiązania do nich
KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE	<ul style="list-style-type: none"> • komunikuje się z innymi w sposób werbalny i niewerbalny, • zauważa różnice między wymową a pisownią wyrazów, • poprawnie akcentuje wyrazy ze stałym akcentem, • rozpoznaje wyrazy podstawowe i pochodne, rodzinę wyrazów, tworzy 	<ul style="list-style-type: none"> • świadomie używa języka jako narzędzia komunikowania się, • poprawnie zapisuje wyrazy, w których występują różnice między wymową a pisownią, • poprawnie akcentuje większość wyrazów, • dzieli proste wyrazy na podstawę słowotwórczą i formant, rozpoznaje 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie znaczenie języka w procesie komunikacji, • poprawnie stosuje różne sposoby zapisywania głosek, • rozpoznaje podstawowe rodzaje zjawisk fonetycznych, • poprawnie akcentuje wszystkie wyrazy, • rozpoznaje i używa 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie, na czym polega twórczy i sprawczy charakter działań językowych, • rozumie zjawiska fonetyczne związane z różnicami między wymową a pisownią wyrazów, • poprawnie akcentuje wszystkie wyrazy, stosuje w wypowiedzi

	<p>wyrazy pochodne według wzoru,</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia odmienne i nieodmienne części mowy, w tym imiesłowy, • tworzy według wzoru imiesłowy równoważnik zdania, • zna podstawowe skróty i skrótowce, używa ich w wypowiedzi, • stara się dostosować styl do tworzonej wypowiedzi, • stosuje podstawowe zasady etykiety językowej, • nie popełnia błędów zakłócających komunikację językową, stara się pisać poprawnie pod względem ortograficznym i interpunkcyjnym 	<p>wyrazy pokrewne,</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje rodzaje imiesłowów, • tworzy imiesłowy równoważnik zdania, • podaje znaczenie powszechnie używanych skrótów i skrótowców, poprawnie ich używa, • zauważa zróżnicowanie stylistyczne wypowiedzi, dostosowuje styl do formy wypowiedzi, • stosuje zasady etykiety językowej, • pisze zgodnie z podstawowymi normami poprawności językowej, ortograficznej i interpunkcyjnej 	<p>różne rodzaje formantów, poprawnie analizuje budowę słowotwórczą wyrazu,</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozumie zasady tworzenia imiesłowów, • przekształca imiesłowy równoważnik zdania na zdanie złożone i odwrotnie, • używa poprawnych form skrótów i skrótowców, • rozpoznaje różne style, różnicuje stylistycznie swoje wypowiedzi, • świadomie stosuje w wypowiedziach zasady etykiety językowej, • pisze zgodnie z normami poprawności językowej, ortograficznej i interpunkcyjnej, stara się poprawiać błędy 	<p>odpowiednią intonację zdaniową,</p> <ul style="list-style-type: none"> • odróżnia rdzeń od podstawy słowotwórczej, tworzy rozbudowane rodziny wyrazów i analizuje strukturę wyrazów pochodnych, • wyjaśnia zasady tworzenia i odmiany imiesłowów, • poprawnie stosuje imiesłowy równoważnik zdania i rozumie jego funkcje, • określa funkcję skrótów i skrótowców, poprawnie ich używa, • poprawnie używa różne style wypowiedzi i je rozpoznaje, • wyjaśnia zasady etykiety językowej, • pisze poprawnie, zauważa popełnione błędy językowe, ortograficzne i interpunkcyjne oraz dokonuje ich autokorekty
--	--	---	--	--

<p>TWORZENIE WYPOWIEDZI</p>	<ul style="list-style-type: none"> • krótko wypowiada się ustnie na podany temat, • stara się używać prostych środków retorycznych, • z pomocą nauczyciela redaguje plan wypowiedzi, • pisze według podanego wzoru, z pomocą nauczyciela, poznane formy wypowiedzi, w tym: recenzję, rozprawkę, przemówienie, wywiad • stosuje akapity, • formułuje prostą tezę, • wyraża własne zdanie i stara się je uzasadnić, • przedstawia rzeczowe argumenty w dyskusji na temat problemów znanych z codziennego życia, • stara się podać przykłady ilustrujące argumenty, • z pomocą nauczyciela podejmuje próby wnioskowania, • rozpoznaje w tekstach reklamowych niektóre środki perswazji i manipulacji, • zna i stosuje 	<ul style="list-style-type: none"> • wypowiada się ustnie, zachowuje wewnętrzną logikę wypowiedzi, używa środków retorycznych, • gromadzi materiał rzeczowy potrzebny do tworzenia wypowiedzi, pisze plan wypowiedzi, • pisze poznane formy wypowiedzi, w tym: recenzję, rozprawkę, przemówienie, wywiad, starając się zachować wyznaczniki gatunku, • stosuje akapity zaznaczające trójdzielną budowę pracy, • formułuje tezę, wie, czym jest hipoteza, • wyraża i uzasadnia własne zdanie, używając prostej argumentacji, • przedstawia rzeczowe i emocjonalne argumenty w dyskusji na temat znanych mu z doświadczenia problemów, • podaje przykłady ilustrujące argumenty, • formułuje proste wnioski, 	<ul style="list-style-type: none"> • wypowiada się ustnie, porządkując treść swojej wypowiedzi, wykorzystuje środki retoryczne, • gromadzi i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do stworzenia pracy, tworzy poprawnie plan wypowiedzi, • pisze poznane formy wypowiedzi, w tym: recenzję, rozprawkę, przemówienie, wywiad, stosując odpowiednią dla danej formy kompozycję, • stosuje akapity jako spójne całości myślowe, • formułuje tezę i hipotezę, • wyraża i uzasadnia własne zdanie, używając właściwych argumentów, • przedstawia argumenty w dyskusji dotyczącej tekstu literackiego, • podaje odpowiednie przykłady ilustrujące argumenty, • formułuje wnioski wynikające z argumentacji, • rozpoznaje w tekstach 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy rozbudowaną wypowiedź na podany temat, zachowuje logikę, spójność i kompozycję wypowiedzi, • funkcjonalnie wykorzystuje środki retoryczne w celu oddziaływania na odbiorcę, • samodzielnie selekcionuje i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do stworzenia pracy, tworzy szczegółowy plan wypowiedzi, • samodzielnie pisze poznane formy wypowiedzi, w tym: recenzję, rozprawkę, przemówienie, wywiad, stosując odpowiednie zasady kompozycji i zachowując zasady spójności językowej, • stosuje rytm akapitowy, • samodzielnie formułuje tezę i hipotezę, • swobodnie wyraża i uzasadnia własne zdanie, używając różnorodnych argumentów,
------------------------------------	--	---	---	---

	<p>podstawowe zasady etyki wypowiedzi,</p> <ul style="list-style-type: none"> • podejmuje próby przekształceń tekstu cudzego (skraca, streszcza), • formułuje pytania dotyczące warstwy przedstawieniowej utworu, • głośno czyta i recytuje teksty, zachowując podstawowe zasady wymowy 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje w tekstach reklamowych podstawowe środki perswazji i manipulacji, • zna i stosuje podstawowe zasady etyki wypowiedzi, • podejmuje samodzielne próby przekształceń tekstu cudzego (skraca, streszcza, rozbudowuje), • formułuje pytania związane z dosłownymi znaczeniami utworu, • głośno, płynnie czyta i recytuje teksty, przestrzega zasad intonacji zdaniowej 	<p>reklamowych użyte środki perswazji i manipulacji,</p> <ul style="list-style-type: none"> • zna i stosuje podstawowe zasady etyki wypowiedzi, • dokonuje przekształceń tekstu cudzego (skraca, streszcza, rozbudowuje), • formułuje pytania związane z przenośnymi znaczeniami utworu, • głośno czyta i recytuje teksty, dobierając odpowiednie tempo i intonację 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje celne i różnorodne przykłady ilustrujące argumenty, • podsumowuje rozważania, samodzielnie formułuje wnioski, • rozpoznaje w tekstach reklamowych środki perswazji i manipulacji, wskazuje ich funkcję, • zna i stosuje podstawowe zasady etyki wypowiedzi, • samodzielnie dokonuje przekształceń tekstu cudzego (skraca, streszcza, rozbudowuje), • formułuje pytania problemowe dotyczące wszystkich składników utworu, • interpretuje głosowo utwór
SAMOKSZTAŁCENIE	<ul style="list-style-type: none"> • korzysta, z poszanowaniem praw autorskich, z różnych źródeł informacji wskazanych przez nauczyciela, • rozwija nawyk systematycznego uczenia się, 	<ul style="list-style-type: none"> • korzysta, z poszanowaniem własności intelektualnej, z różnych źródeł informacji, • uczy się systematycznie, • uczestniczy w projektach edukacyjnych, • podejmuje próby prezentowania 	<ul style="list-style-type: none"> • korzysta z samodzielnie wybranych źródeł informacji, szanując cudzą własność intelektualną, • rozwija swoje uzdolnienia i zainteresowania, • stara się myśleć krytycznie, wyraża opinie, 	<ul style="list-style-type: none"> • pogłębia swoją wiedzę przedmiotową, korzystając rzetelnie, z poszanowaniem własności intelektualnej, z różnych źródeł informacji, • rozwija nawyk krytycznego myślenia i formułowania opinii,

	<ul style="list-style-type: none"> • uczestniczy w pracy grupowej, współpracuje z innymi w realizacji projektów edukacyjnych, • uczestniczy w programowych wyjściach o charakterze kulturalnym 	przygotowanego materiału, <ul style="list-style-type: none"> • rozwija umiejętność krytycznego myślenia, wyraża swoje zdanie, • uczestniczy w wybranych wydarzeniach kulturalnych w swoim regionie 	<ul style="list-style-type: none"> • aktywnie realizuje projekty, prezentuje efekty pracy indywidualnej lub grupowej, • uczestniczy w życiu kulturalnym swojego regionu 	<ul style="list-style-type: none"> • bierze udział w konkursach, wykładach, pracach kół przedmiotowych itp. • aktywnie uczestniczy w życiu kulturalnym swojego regionu
--	--	--	---	--

Ocenę **celującą** otrzymuje uczeń, którego osiągnięcia w znacznym stopniu wykraczają poza wymagania dopełniające. Jego praca cechuje się samodzielnością i kreatywnością. Prezentuje wysoki poziom wiedzy i erudycji interdyscyplinarnej. Świadomie i funkcjonalnie posługuje się bogatym słownictwem terminologicznym. Samodzielnie analizuje i interpretuje teksty literatury pięknej, literatury faktu. Czyta, rozumie i wykorzystuje w swojej pracy teksty popularnonaukowe i naukowe. Potrafi analizować i interpretować dzieła malarskie z uwzględnieniem specyfiki środków języka malarskiego. Formułuje problemy, proponuje sposoby ich rozwiązania. Z zaangażowaniem podejmuje się realizacji projektów edukacyjnych, występuje w roli lidera grupy. Tworzy bezbłędne wypowiedzi ustne i pisemne. Odnosi sukcesy w konkursach przedmiotowych, publikuje swoje teksty.

Ocenę **niedostateczną** otrzymuje uczeń, którego wyniki nie osiągają poziomu wymagań koniecznych, w związku z tym nie jest w stanie wykonać, nawet z pomocą nauczyciela, zadań o niewielkim stopniu trudności. Brak aktywności w dążeniu do zdobycia wiedzy i umiejętności wyklucza osiągnięcie nawet minimalnego postępu.